

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 270/2022
19.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Александар Момирски адвокат из ..., против тужене Општине Медвеђа, коју заступа Јавни правобранилац Општине Медвеђа, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2073/2021 од 22.09.2021. године, на седници одржаној 19.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2073/2021 од 22.09.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лебану П 1204/18 од 05.04.2021. године, ставовима првим и другим изреке, обавезана је тужена да исплати тужиоцу 3.066.574,00 динара на име накнаде материјалне штете са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, док је одбијен захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђени износ од дана обављеног вештачења 01.10.2019. до дана пресуђења 05.04.2021. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да исплати тужиоцу 2.671.859,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, док је одбијен захтев за исплату законске затезне камате на тај износ за период од 07.11.2017. до 05.04.2021. године (став четврти изреке). Ставом петим изреке, обавезана је тужена да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка од 35.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2073/2021 од 22.09.2021. године преиначена је означена првостепена пресуда у ставовима првом, трећем и петом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца за накнаду материјалне штете од 3.066.574,00 динара и измакле користи од 2.671.859,00 динара, оба са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, а тужилац обавезан да накнади туженој трошкове парничног поступка од 33.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка учињене пред другостепеним судом.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Ирелевантно је указивање на постојање битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, јер се из тог разлога ревизија не може изјавити у смислу члана 407. став 1. тачка 2. истог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужена је 2007. године раскинула споразум о експлоатацији мермерног камена „оникс“ и термоминералних вода на локацији у Сијаринској бањи, закључен 1991. године са привредним друштвом „Енергопројект-опрема“ а.д. из Београда. На иницијативу тужене наведеном привредном друштву је потом, 10.12.2007. године, укинута одобрење за експлоатацију мермерног „оникса“ на локалитету Сијаринска бања решењем Министарства рударства и енергетике, које је поништено пресудом Управног суда У 2330/10 од 09.09.2010. године. Између Привредног друштва „Енергопројект“ и предузећа „Сијарина“ био је закључен уговор о извођењу радова од 04.02.2008. године, на рашчишћавању и одвозу камена „оникса“, јаловине и отпадног материјала ради уређења простора за темеље будућег хотелског комплекса у Сијаринској бањи. У сврху извођења тих радова предузеће „Сијарина“ закупило је од тужиоца три машине, засебним писменим уговорима о закупу од 20.02.2008. године (са трајањем до 20.02.2013. године), 05.04.2008. године (са трајањем до 05.04.2011. године) и 02.03.2009. године (са трајањем до 02.03.2012. године). По предлогу тужене за обезбеђење доказа, Основни суд у Лесковцу је одредио привремену меру којом је забранио Привредном друштву „Енергопројект-опрема“ да предузима радње које могу нанети штету општини Медвеђа и да врши даљу експлоатацију вода и мермерног „оникса“ у Сијаринској бањи до достављања одобрења за експлоатацију, одредивши да ће привремену меру спровести судски извршитељ, тако што ће представнику „Енергопројекта“ доставити примерак решења о увојеној привременој мери, са налогом да по истој поступи под претњом кажњавања због непоштовања одлуке суда (решење о привременој мери од 06.05.2010. године било је укинута 19.10.2010. године, али је ново, са идентичном изреком, донето 02.12.2010. године). У децембру 2010. године обустављени су радови на предметном локалитету, тужиочеве машине остале су на градилишту које је закључано и запечаћено од стране радника тужене, при чему тужиоца о томе нико није обавестио. Тужилац је тек 30.10.2015. године стекао могућност да приступи машинама, када је и сачињен записник о затеченом стању. Будући да машине нису биле обезбеђене ни сервисирани, на њима су се десили кварови, а машине су временом изгубиле на вредности тако да је на њима настала укупна штета од 3.066.574,00 динара. Истовремено, тужилац је трпео штету због измакле користи у виду ненаплаћене закупнине по закљученим уговорима од закупу, због некоришћења машина, у укупном износу од 2.671.859,00 динара. Имајући наведено у виду, првостепени суд је усвојио тужбени захтев и обавезао тужену да накнади тужиоцу целокупну материјалну штету, како стварну, тако и измаклу корист.

Другостепени суд је прихватио правилно и потпуно утврђено чињенично стање, али је закључио да је првостепени суд, усвајајући тужбени захтев, погрешно применио одредбе материјалног права. Закључио је да је тужена, као корисник ствари у јавној својини, предузела све радње одржавања и заштите предметног локалитета у складу са чланом 24. Закона о јавној својини када је, иако тако није било одређено привременом мером, наложила закључавање локалитета – површинског копа, те због тога није поступила ни незаконито ни неправилно, па нема њене одговорности у смислу члана 172. Закона о облигационим односима. С друге стране, иако га тужена није обавестила о закључавању и печећењу локалитета, када је тужилац од ње тражио објашњење радници МУП-а су му саопштили да не предузима никакве радње док се не реше имовински односи између тужене и „Енергопројекта“, тужилац није покушао у смислу члана 37. Закона о основама својинскоправних односа да заштити своје право својине, односно да захтева повраћај ствари и на тај начин спречи да наступи штета на његовим машинама, односно да штету смањи. Због наведеног је другостепени суд првостепену пресуду преиначио и тужбени захтев одбио.

Према оцени Врховног суда, неосновано се ревизијом тужиоца указује на погрешну примену материјалног права.

Одлука другостепеног суда којом је тужбени захтев одбијен као неоснован је правилна, имајући у виду да је тужбено потраживање накнаде штете застарело и да је приговор застарелости који је тужена истакла током овог поступка основан. Наиме, тужба у овој правној ствари поднета је 22.12.2015. године и управо је у њој наведено да је тужилац сведок чињенице да је бивши општински јавни правобранилац тужене у пратњи општинских службеника на површинском копу изјавио да је донета привремена мера забране експлоатације „оникса“, а потом закључао катанцем улаз на површински коп, улаз запечатио и тужиоца фактички онемогућио да приступи површинском копу и да су и том приликом и много пута касније представници општине (председник општине, општински јавни правобранилац и други органи) игнорисали молбе тужиоца, предузећа „Сијарина“ и „Енергопројект-опреме“ да се површински коп отвори како би се приступило личним стварима, алатима и грађевинским машинама ради конзервирања и санирања штете која ће наступити.

Одредбама Закона о облигационим односима – ЗОО, прописано је да застарелост престaje право захтевати испуњење обавезе и да застарелост наступа кад протекне законом одређено време у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе (члан 360. ст. 1. и 2); да застарелост почиње тећи првог дана после дана када је поверилац имао право да захтева испуњење обавезе, ако законом за поједине случајеве није шта друго прописано (члан 361. став 1) и да наступа када истекне последњи дан законом одређеног времена (члан 362); као и да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило; а да у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од кад је штета настала (члан 376. ст. 1. и 2.).

У конкретном случају, за штетну радњу коју је тужена предузела закључавањем и печећењем локалитета, мимо овлашћења из донете привремене мере, тужилац је сазнао још 2010. године имајући у виду да је у поступку утврђено да су сви радови на локалитету обустављени почев од децембра 2010. године. Имајући у виду да је тужилац дипломирани инжењер геологије и магистар геолошких наука, како то произлази из података које је дао и да је запослен у предузећу „Енергопројект“ од 1999. године, он је дужан да у извршавању обавеза и своје професионалне делатности

поступа с повећаном пажњом, према правилима струке и обичајима (пажња доброг стручњака) и да се у остваривању свог права уздржи од поступака којима би се отежало извршење обавезе другог учесника (чл. 18. ст. 2. и 3.). Околност да су скупе машине остале недоступне на копу, изложене метеоролошким условима и процесима који се на њима неминовно током времена дешавају, већ је и за просечну особу знак да ће на таквим машинама наступити штета, а нарочито за особу са образовањем и искуством које има тужилац. Због тога је тужилац био дужан да већ од сазнања да је извесно да су његове машине недоступне, а то је био најдоцније децембар 2010. године, предузме одговарајуће правне мере како би спречио настанак штете, како на машинама (стварна штета), тако и измакле користи због неупотребе тих машина. Међутим, тужилац је пропустио да поступи на тај начин а најпримеренији би био, како то и другостепени суд закључује, захтев за предају машина у смислу члана 37. Закона о основама својинскоправних односа. Због тога се не може прихватити закључак да је тужилац за обим штете сазнао тек 30.10.2015. године, када му је омогућено да приступи копу и машинама, и да се рок од три године за застарелост рачуна тек од тог датума. Трогодишњи рок који тече од дана сазнања за штету и учиниоца је субјективни и он тече у оквиру објективног рока од пет година од настанка штетне радње, тако да је тај рок истекао пре подношења тужбе 22.12.2015. године, због чега је престало тужиочево право да захтева накнаду штете у смислу члана 360. став 1. Закона о облигационим односима.

Из изложених разлога, Врховни суд је донео одлуку као у изреци, на основу члана 414. став 1. ЗПП.

Одлука о трошковима ревизијског поступка донета је сходном применом члана 365. став 1. и 153. став 1. ЗПП, с обзиром да тужилац у поступку по ревизији није успео.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**